
Ksiądz Aleksander Jełowicki - duszpasterz Wielkiej Emigracji

W zespole Archiwum Zamku Leskiego Krasickich znajduje się bogata i liczna korespondencja przedstawicieli tego rodu m.in. z osobami, które na trwałe zapisały się na kartach historii. Taką postacią był niewątpliwie ksiądz Aleksander Jełowicki (ur. w 1804 r. w Hubniku). Brał udział w powstaniu listopadowym, po upadku którego przedostał się do Galicji, a następnie do Francji. Był współzałożycielem Towarzystwa Pomocy Naukowej, a także członkiem, a od 1935 r. sekretarzem Towarzystwa Literackiego. Pomagał wielu emigrantom, m.in. wspomagał chorego Maurycego Mochnackiego, sfinansował paryskie wydania „Dziadów” cz. III i „Pana Tadeusza” Mickiewicza. Od 1833 r. był jego mecenasem.

W 1835 r. wraz z Eustachym Januskiewiczem i Stefanem Dembowskiem założył Drukarnię i Księgarnię Polską w Paryżu pod nazwą Jełowicki i S-ka. Spółka wydawała dzieła K. Brodzińskiego, K. Hoffmanowej, I. Krasickiego, Z. Krasieńskiego, W. Pola, J. Lelewela, J. Słowackiego i innych autorów. Jełowicki redagował również czasopisma, był tłumaczem, autorem artykułów i wspomnień. W 1838 r. rozpoczął naukę w seminarium duchownym w Paryżu, a rok później sprzedał drukarnię. W r. 1841 przyjął święcenia kapłańskie, a w następnym wstąpił do zgromadzenia zmartwychwstańców. Był przełożonym Misji Polskiej w Paryżu przy kościele św. Rocha, przyczynił się do budowy Kolegium Polskiego w Rzymie. Był również protektorem Makryny Mieczysławskiej, domniemanej ksieni bazylianek z Mińska (jak udowodniono, okazała się oszustką). W 1849 r. spowiadał i nawrócił przed śmiercią Fryderyka Chopina, który na łożu śmierci miał mu powiedzieć: „Bez ciebie, mój drogi, byłbym zdechł — jak świnia!”

W jednostce o sygn. 242 w Archiwum Zamku Leskiego Krasickich zachowały się 42 listy Jełowickiego kierowane do Edmunda Krasickiego i jego żony Anieli z Brzostowskich. Ksiądz był w bardzo bliskich stosunkach z Krasickimi – zajmował się ich dziećmi w czasie pobytu w Paryżu, a także opiekował się córką Krasickich Marią (ur. zm. 1855 r.), zwaną przez niego „Marynią”. Ks. Jełowicki w listach do Krasickich pisze o ich rodzinie, a także o swojej rodzinie. Jego listy zawierają również informacje dotyczące życia polskiej emigracji: o Mickiewiczu, o Towiańskim i towiańczykach, jak również o duszpasterstwie polskim i zakonie zmartwychwstańców, do którego należał. Pierwszy list pochodzi z 1854 r, natomiast ostatni (pisany już przez sekretarza) datowany na 12 I 1877. Jełowicki zmarł 15 IV 1877 roku.
